

KUBALA

MANUEL IBÁÑEZ
ESCOFET

EDICIÓ DE JOSEP MARIA SÒRIA

Calligraf

Kubala

Manuel Ibáñez Escofet

Edicions Cal·lígraf

Figueres, 2019

Primera edició — març 2019

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL

Monturiol, 2, 1r 1a

17600 Figueres

Tel. (0034) 615 261 764

www.edicionscalligraf.com

info@edicionscalligraf.com

**Disseny de la col·lecció
i maquetació**

Jaime Vicente

Il·lustració de coberta

Jaime Vicente

Correcció

Joan Riba

Impressió

DC PLUS,

Serveis Editorials

ISBN

978-84-949199-9-2

Dipòsit legal

GI-160-2019

© del text

Hereus de Manuel

Ibáñez Escofet

© del pròleg

Josep Maria Sòria

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament prohibida,
sense l'autorització per escrit
dels titulars del copyright,
la reproducció parcial o
total d'aquesta obra per
qualsevol mitjà o procediment,
incloent-hi la reprografia
i el tractament informàtic.
Les infraccions d'aquests
drets es troben sotmeses a les
sancions establertes a les lleis.*

Taula

PRÒLEG	13
SOBRE AQUESTA EDICIÓ	45
KUBALA	49
Un equip anomenat Hungaria	53
Budapest pels anys trenta	56
La primera fitxa als dotze anys i internacional als disset	62
La fugida d'Hongria	70
Un exili dur	74
El contracte amb el Barcelona	78
La «caça» de l'home	86
Dinou anotacions a una fitxa mèdica	90
La lesió pulmonar i Monistrol de Calders	98
Onze anys de colors blau i grana	103
Un dels jugadors més grans d'Europa	109
Com és en Ladislau Kubala, l'home més popular	114

Kubala, artista de cinema	125
Sant Quirze de Safaja	128
Kubala, tècnic excepcional	132
La família, un altre cop refeta	141
Epíleg polèmic	144
APÈNDIX	147
«Kubala, sempre Kubala»	149
«Kubala: seixanta anys»	152
«Amable passeig al passat»	155

Sobre aquesta edició

Per què Ibáñez Escofet va escriure una biografia de Kubala que publicà en la col·lecció de l'Editorial Alcides anomenada «Biografies Populars»? La petita editorial que editava en català va ser fundada per l'advocat i activista cultural igualadí Pere Puig i Quintana. Militant d'Unió Democràtica de Catalunya des d'abans de la guerra, als anys quaranta va fundar, juntament amb Fèlix Millet i Maristany i Maurici Serrahima, l'Agrupació Cultural Minerva, entitat dedicada a ajudar els escriptors catalans. Al seu despatx del carrer Petritxol es van fer centenars de reunions culturals clandestines amb l'objectiu de preservar el català quan era perseguit pel Règimen.

Pere Puig i Quintana va encarregar a Joan Oliver, *Pere Quart*, tirar endavant la col·lecció «Biografies Populars», el primer volum de la qual va ser el dedicat a Josep Maria de Sagarra, escrit per Josep Maria Espinàs, i el va seguir la biografia de Kubala, titulada *Kubala, un barceloní de Budapest* (1962), d'Ibáñez Escofet. Després van venir, entre d'altres, les biografies de-

dicades a Charlie Rivel (Sebastià Gasch), Antoni Clavé (Ferran Canyameres), Victòria dels Àngels (Artur Llopis), el Dr. A. Pedro Pons (Gonçal Lloveras), Carles Ribba (Albert Manent), Enric Borràs (Josep M. Poblet), Víctor Català (Josep M. Miracle), Joan Miró (Sebastià Gasch), Raquel Meller (Josep M. Lladó) i Josep Carner (Pere Calders), aquesta darrera la primera tasca que va ser encomanda a l'autor d'*Antaviana* després del seu retorn de l'exili mexicà. Alcides era una editorial petita i Joan Oliver hi feia de tot: encarregava les biografies, corregia els originals i les galerades, muntava les cobertes, etc. Malgrat aquesta migradesa de mitjans, Alcides es va guanyar un prestigi merescut, tant pels personatges biografiats com pels autors.

Tornem a la pregunta del començament: per què Pere Puig i Quintana i Joan Oliver pensen en Ibáñez Escofet per escriure la biografia de Kubala, si no era pròpiament un periodista esportiu? N'hi ha diverses raons. L'empresari-editor i el periodista es coneixien per haver participat en la Comissió Abat Oliba, l'any 1947, considerada la primera iniciativa pública del catalanisme després de la guerra. Però de ben segur que Pere Puig i Joan Oliver també coneixien l'obra periodicoliterària de Manuel Ibáñez sobre el Barça. L'obra que reedita ara Edicions Cal·lígraf és una delicada aproximació a un personatge que, socialment, va trencar motllos en aquella Barcelona i aquella Catalunya atemorides, grises i avorrides dels anys cinquanta. Aquell futbolista ros, d'ulls blaus, les cames del qual valien, cada una, per dues de les dels altres jugadors, no solament va significar una revolució per a la tècnica futbolística, sinó

que es va convertir en el primer ídol públic en aquella ciutat que aleshores encara no s'havia refet del trauma bèl·lic. La figura de Kubala, per a Ibáñez i molts altres, era un factor que havia d'ajudar a la cohesió social. I els editors devien pensar que Ibáñez reunia totes les condicions socials, literàries i de sensibilitat que el capacitaven per fer l'encàrrec.

Juntament amb la biografia de Kubala, els responsables d'Edicions Cal·lígraf, amb l'avinença dels hereus d'Ibáñez Escofet, han decidit reeditar alguns textos inclosos en el llibre *Parlem del Barça: de Samitier a Cruyff* (1991), que reunia alguns dels articles, seleccionats personalment pel mateix autor, publicats a *Barça*, *Revista Barcelonista*, *El Correo Catalán*, *Tele/eXprés* i *La Vanguardia*, que tenen com a eix el club blaugrana, cosa que permet al lector acostar-se a un temps passat, d'un interès apassionant, i també retrobar-se amb un excel·lent periodista que va ser un mestre fonamental d'unes quantes generacions de professionals catalans.

KUBALA

En Kubala en una col·lecció de biografies de catalans eminents? I per què no? El gran futbolista viu a Barcelona des de fa una pila d'anys, va adquirir de bona hora la nacionalitat espanyola, s'ha adaptat perfectament als nostres costums, entén el català i els seus fills el parlen amb tota naturalitat i s'ha fincat a Sant Quirze Safaja. Altrament ha estat entre nosaltres, vestit amb la samarreta del club més representatiu de Catalunya, en els nostres estadis i davant multituds catalanes on Ladislau Kubala ha arribat al seu apogeu i ha acomplert les seves màximes proeses futbolístiques... Què més voleu? No és amb tota raó que el podem considerar cosa nostra?

En tombar full us trobareu amb una semblança escrita per un home que coneix a fons el seu biografiat, que l'estima, que està capacitat per a jutjar-lo en l'aspecte esportiu: Manuel I. Escofet, un periodista de ploma viva i nerviosa, un consciencios i entusiasta aficionat al més considerable dels nostres esports i al més popular dels nostres espectacles.

Volem dir de seguida que la present biografia és francament apologètica: el retrat d'un home lleial i generós i d'un futbolista incomparable. No hi tenim pas res a dir. Per a nosaltres en Kubala mereix tots els elogis, encara que només fos per haver sabut «encaixar» amb una discreció admirable —virtut escassa en les nostres latituds— una fabulosa allau de popularitat.

Un equip anomenat Hungaria

L'any 1950 es jugaven al Brasil els Campionats del Món de futbol. Espanya, amb una lleugera temença i una inevitable esperança, es preparava per participar-hi. Refeta de la guerra interior, potser era la primera vegada que tornava a tenir un conjunt de jugadors amb cara i ulls, amb una certa personalitat i empenta. Calia, doncs, travessar l'Atlàntic amb aspiracions superiors a la simple participació. No era debades que es destapaven les cendres d'Anvers, i es recordava que en aquelles Olimpíades va revelar-se internacionalment el futbol espanyol, tot creant per a la història una sèrie de noms quasi mítics.

Per tal d'arrodonir la preparació dels jugadors, foren contractats els serveis d'un equip estranger, com és corrent en aquests casos. Un equip, però, que no tenia història. S'havia format sobre la marxa, arreplegant homes fugitius de llurs terres, homes que havien perdut la llar i la pàtria. Europa, acabada la fràgil eufòria de la victòria i de la pau després de la segona guerra mundial,

s'havia partit en dos en mons. El món oriental, convertit en rerepaís de Rússia i l'occidental, que s'esforçava a sobreviure segons velles fórmules posades al dia, sota la tutela dels Estats Units. Aquesta divisió va crear una de les tragèdies més considerables d'aquests temps: les persones desplaçades, els refugiats, els fugitius que sabien que potser no reveurien mai més la llum de les terres que informaren llur infantesa. La terra on havien lluitat i somniat, on havien sofert i esperat. D'uns quants homes d'aquests, sense altres béns que el saber jugar a futbol, que del món nou on havien anat a raure ho ignoraven tot, la parla, els costums, les formes de vida, havia nascut aquell equip que venia a Espanya per entrenar la selecció nacional.

Li havien posat el nom d'Hungaria, encara que no tots els seus components eren hongaresos. Hi havia txecs, iugoslaus, romanesos... com una ambaixada de l'altra banda d'aquell teló d'acer que tot just acabava de posar arrels de filferro espinós al cor d'Europa. Hi havia homes joveníssims, al començament de llur carrera, i altres en el capvespre del seu joc, ja madurs i amb els senyals del temps al rostre que mostrava, a més de les arrugues de l'esforç, les de l'angoixa. Altrament, aquells homes, estaven castigats per la Federació Internacional, puix que la majoria d'ells, en fugir, havien romput el contracte que els lligava a llurs antics clubs. Era un equip il·legal, de contraban, d'apatrides. Un pur equip entrenador, puix que no podia jugar en competició ni amb caràcter oficial.

Aquell conjunt va celebrar dos partits d'entrenament amb la selecció espanyola i després, per arrodo-

nir els ingressos i subvenir a les despeses i a les naturals necessitats d'aquells homes que vivien només del futbol exclusivament —i encara malament a causa de circumstàncies adverses— va jugar algun partit amistós, primer amb equips potents de primera divisió, després, esgotada la novetat, fins amb conjunts d'escassa categoria, en partits de festa major en terrenys durs i poc adequats per a lluir les gràcies del seu joc fi i precís, tècnic i matemàtic, de la millor escola centreeuropea.

Ja el primer dia que l'Hungaria va jugar a Espanya, cridà l'atenció de tothom un minyó ros, corpulent, i fort com un roure, amb una singular intel·ligència futbolística i una facilitat esbalaïdora per a fer gols. Els espectadors restaren bocabadats davant aquell fenomen del futbol que, fill d'altres latituds, aquí no coneixia ningú, però que tenia la manera de fer dels superdotats. Tenia vint-i-tres anys i es deia Ladislau Kubala Stecz. Era una barreja de txec i d'hongarès, i poc es podia pensar, aleshores, en la importància que aquell nom tindria en el futbol català i en l'espanyol. Realment ningú no podia somniar que aquell xicot amb qui no era possible entendre's, llevat d'alguns mots en italià que l'acostaven a l'arrel de la nostra llengua, arribés a convertir-se en una institució, en el més formidable mobilitzador de masses d'aquesta època, en una de les figures més populars dels nostres temps, en l'home que coneixen fins aquells a qui no preocupa gens ni mica el joc de pilota.